
Meddelandeblad

Mottagare:

Februari 2008

- Kommuner, miljö och hälsoskydd
- Landsting, beredskapssamordnare och smittskyddsläkare
- Länsstyrelser
- Nationella myndigheter

Ny lag innebär att Socialstyrelsen ska underrättas vid internationella hot mot människors hälsa

En viktig uppgift för Världshälsoorganisationen, WHO, har ända sedan starten varit att samordna arbetet med att bekämpa den internationella spridningen av smittsamma sjukdomar. Ett internationellt hälsoreglemente, IHR, skapades och har fram till nu haft som syfte att ge största möjliga skydd mot att tre sjukdomar (pest, kolera och gula febern) sprids över världen. Sverige har, tillsammans med de flesta andra länder i världen, anslutit sig till IHR.

Nya hot mot människors hälsa

Utvecklingen under de senaste decennierna har dock visat att de globala hoten mot människors hälsa inte längre utgörs av redan identifierade sjukdomar, utan främst av nya, smittsamma sjukdomar. Det finns idag över 40 infektioner som var okända en generation tillbaka. Ett aktuellt exempel är svår akut respiratorisk sjukdom (SARS) som under 2003 tydligt demonstrerade vår sårbarhet inför denna typ av hot. Hoten kan dock även komma från andra håll, t.ex. avsiktliga eller oavsiktliga utsläpp av kemikalier och radioaktiva ämnen. Bland många exempel kan nämnas giftgasolyckan i Bhopal, Indien 1984, den olagliga dumpningen av 500 ton giftavfall i Elfenbenskusten 2006 och kärnkraftsolyckan i Tjernobyl, Ukraina 1986.

Nytt internationellt hälsoreglemente, IHR 2005

Mot denna bakgrund har WHO arbetat fram ett nytt internationellt hälsoreglemente, som antogs 2005.

Syftet är som tidigare att ge största möjliga skydd mot att smittsamma sjukdomar sprids internationellt med minsta möjliga hinder för den internationella trafiken. Men IHR är inte längre uppbyggt kring speciellt angivna sjukdomar, utan omfattar nu samtliga allvarliga hot mot människors hälsa som kan spridas internationellt. IHR 2005 har dessutom en mer proaktiv inriktning, det gäller att upptäcka ett hot så tidigt som möjligt och genom en gemensam insats stoppa det så nära källan som möjligt innan det har hunnit sprida sig till andra länder.

En IHR-kontaktpunkt inrättas i varje land

Om ett internationellt hot mot människors hälsa misstänks i ett land ska ansvarig myndighet omedelbart rapportera till en central myndighet som fungerar som nationell kontaktpunkt. Denna IHR-kontaktpunkt analyserar informationen och bedömer om det misstänkta hotet ska rapporteras vidare till WHO, vilket måste ske inom 24 timmar. Vid WHO görs en motsvarande bedömning och om det anses föreligga ett omedelbart internationellt hot mot människors hälsa går det ut information till alla medlemsstater och vid behov även till andra internationella organisationer. WHO samordnar de olika nationella insatserna att bemöta det nya hotet och kan också utfärda tillfälliga rekommendationer som anger vilka åtgärder berörda stater bör vidta mot resenärer, gods m.m. vid in- och utresor i landet.

Ny svensk lag

I Sverige infördes IHR 2005 genom att en ny lag om skydd mot internationella hot mot människors hälsa trädde i kraft den 15 juni 2007. Den nya lagen utser Socialstyrelsen till nationell kontaktpunkt för vidare rapportering till WHO.

Enligt lagen är myndigheter, landsting och kommuner skyldiga att omedelbart kontakta Socialstyrelsen när de får kännedom om internationella hot mot människors hälsa. Närmare information om vad som ska rapporteras och hur det ska gå till finns på nästa sida. Denna underrättelseskyldighet medför inte någon förändring i respektive myndighets ansvar att handlägga händelsen och vidta motåtgärder m.m. Efter den första rapporten är det viktigt att Socialstyrelsen fortlöpande får information om myndighetens fortsatta handläggning av händelsen. Socialstyrelsen å andra sidan ska informera myndigheter och andra berörda om den fortsatta kommunikationen med WHO, samt ge information om vilka åtgärder som ska genomföras efter rekommendationer från WHO. Socialstyrelsen kommer också att förmedla information om händelser i andra länder som berör Sverige och som kan innebära att åtgärder måste vidtas här.

Författningar

- Lag (SFS 2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa
- Förordning (SFS 2007:156) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2007:11) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2007:12) om underrättelseskyldighet vid internationella hot mot människors hälsa

Mer information finns på Socialstyrelsens webbplats

Ytterligare information om det nya regelverket finns på Socialstyrelsens webbplats: www.socialstyrelsen.se/smittskydd (välj sedan Internationellt arbete)

Underrättelseskyldighet vid internationella hot mot människors hälsa

Myndigheter, landsting och kommuner är skyldiga att omedelbart kontakta Socialstyrelsen när de misstänker eller har konstaterat en händelse som kan innebära ett internationellt hot mot människors hälsa.

När?

Till Socialstyrelsen ska rapporteras alla fall av:

- Vissa specifika sjukdomar:

SARS	Smittkoppor	Mänsklig influensa orsakad av en ny subtyp
Polio	Kolera	Virala hemorragiska febrar (dock ej sorkfeber)
Pest	Gula febern	West Nile-feber

- Övriga händelser som misstänks utgöra ett internationellt hot mot människors hälsa: t.ex. andra smittsamma sjukdomar, utsläpp av kemikalier och radioaktiva ämnen, händelser som påverkar människors hälsa av okänd orsak m.m.

För att avgöra om en händelse kan misstänkas utgöra ett internationellt hot mot människors hälsa kan följande frågeställningar tjäna som hjälp:

- Är inverkan på människors hälsa allvarlig?
- Är händelsen ovanlig eller oväntad?
- Finns det en betydande risk för internationell spridning?
- Finns det en betydande risk/behov för restriktioner inom internationellt resande och handel?

Vad?

Rapporten till Socialstyrelsen ska om möjligt innehålla information om:

- smittämne eller annat ämne som händelsen gäller,
- epidemiologiska uppgifter av betydelse för att kunna bedöma behovet,
- risk för spridning,
- vidtagna åtgärder för att förhindra spridning,
- vilka myndigheter och övriga aktörer som har kontaktats,
- kontaktuppgifter till den som lämnar rapporten.

När ytterligare information inkommer kan den första rapporten kompletteras.

Hur?

Kontakta omedelbart Socialstyrelsens Tjänsteman i Beredskap.

Telefon: **060 – 10 90 11**

eller

E-post: utbrott@socialstyrelsen.se

Socialstyrelsen klassificerar sin utgivning i olika dokumenttyper. Detta är *ett Meddelandeblad*. Det innebär att den innehåller information om lagar och förordningar, avgifter, beslut vid andra myndigheter, rättsfall och JO-uttalanden av principiell betydelse samt uppgifter om att projektmedel kan sökas.

Denna information (art nr 2008-1-2) kan laddas ner och beställas från Socialstyrelsens webbplats: www.socialstyrelsen.se/publicerat. Den kan även beställas från Socialstyrelsens kundtjänst, 120 88 Stockholm, fax 08-779 96 67.
